

VALTUUSTOALOITE HENKILÖTIETOJEN KERÄÄMISEEN JA SÄILYTTÄMISEEN
LIITTYVIEN KÄYTÄNTÖJEN TARKISTAMISESTA TORNION PERUSOPETUKSESSA

93/12.01.01/2021

KV 25.01.2021 § 13

Valmistelija hallintopäällikkö Outi Kääriäinen:

Valtuutetut Jenni Lampela ja Sirkku Hanhikoski Tornion Vihreistä ja kuusi muuta valtuutettua jättivät 25.1.2021 seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

"Tornion perusopetuksessa käytetään Wilma-ohjelmistoa oppilashallinnon organisoinnissa, arvioinnissa, kodin sekä koulun välisessä viestinnässä ja tiedottamisessa. Näin toimitaan useissa muissakin kunnissa. Parhaimmillaan Wilma tukee oppilaan koulupolkua aina varhaiskasvatuksesta toisen asteen opintojen loppuun saakka. Kiireessä ja väärin käytettynä Wilma voi kuitenkin toimia tarkoituksensa vastaisesti. Pahimmillaan Wilman tuotuneena tehdyt merkinnät aiheuttavat koulukielteisyyttä oppilaassa sekä tämän huoltajissa, dokumentoi kyseenalaisia tietoja alaikäisestä jopa vuosikymmenniksi ja muodostaa tietosuojariskin lapsen erityisiin henkilötietoihin liittyen. Tällä hetkellä oppilaasta kerättävän tiedon määrä ja laatu vaihtelee valtavasti riippuen siitä, missä koulussa ja kenen opetuksessa oppilas sattuu olemaan.

"Jotkut opettajat ei anna ikinä Wilma-merkintöjä, vaikka siellä tunnilla räjähtäis suurin piirtein pommi, ja sitten toinen opettaja antaa Wilma-merkinnän siitä, että sä pyörittelet kynää kädessä."

Näin kertoo eräs yhdeksännen luokan oppilas, jota on haastateltu koulujen Wilma-järjestelmästä tekeillä olevaan tutkimukseen. Vaikka Wilma on oppilaille tärkeä, on se myös eriarvoistava. Kaikki oppilaat eivät ole samanlaisen Wilman käytön kohteena, vaan koulujen ja opettajien tavat vaihtelevat suuresti ja näin ollen myös oppilaista kerätty ja tallennettu tieto on laadultaan vaihtelevaa. Wilmaan tehdyt tuntimerkinnät tallentuvat opiskelijarekisterin sähköiselle oppilaskortille. Tämä tarkoittaa, että Wilman tuntimerkinnät ovat säilytettävää asiakirjatietoa eikä niihin tulisi dokumentoida muuta kuin välttämätön/tarpeellinen tieto ja se tulisi tehdä asiakirjakieltä käyttäen. Torniossa tuntimerkintöjen lisätiedoissa voi toisinaan lukea hyvin yksityiskohtaisia tietoja oppituntien tapahtumista, opettajan subjektiivisia näkemyksiä oppilaan tilanteesta tai negatiivissävyytteisiä lausahduksia, joilla ei ole informatiivista arvoa. Tällaisten merkintöjen

kohdalla on syytä epäillä, ettei kyseinen henkilö välttämättä tiedosta tuottavansa asiakirjatietoa. Herää kysymys, onko opetus- ja kasvatushenkilöstölle järjestetty koulutusta käytössä olevista oppilastietojärjestelmistä (Wilma/Primus/Koski), niiden välillä tapahtuvista tiedonsiirroista, erityisten henkilötietojen käsittelystä tai dokumentoinnista.

Sähköiselle oppilaskortille kerätään tuntimerkintöjen lisäksi laajasti muutakin tietoa oppilaasta. Järjestelmän kehittyessä on kerättävän tiedon määrä kasvanut nopeasti ja se kasvaa edelleen aina uusia lisätoimintoja käyttöönotettaessa. Onko erilaisten lisätoimintojen käyttöönoton yhteydessä määritelty millaista tietoa dokumentoidaan ja mitä on syytä jättää dokumentoimatta? Koska nykyisessä järjestelmässä ei ole automatisoitua hävitystoimintoa saattavat tiedot säilyä järjestelmässä pidempään kuin lain mukaan olisi perusteltua. Oppilaan tietosuojan toteutumisen kannalta on äärimmäisen tärkeää tietää, miten yksityiskohtaista tietoa oppilaista saa kerätä, kuka tietoa saa katsoa sekä miten pitkään ja missä muodossa kutakin tietoa saa säilyttää.

Tornion kaupungin tietoturva- ja tietosuojaohjeen mukaan kaupunki kerää ja käsittelee henkilötietoja vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten; henkilötietojen käsittely suunnitellaan ja käsittelytoimet määritellään tiedon koko elinkaari huomioiden; henkilötietoja käsitellään vain siinä laajuudessa kuin se on kyseisen palvelun/tehtävän kannalta tarpeellista; tietoja ei käytetä tarkoituksen kannalta yhteensopimattomalla tavalla ja tietoja kerätään vain tarpeellinen määrä käsittelyn tarkoitukseen nähden; henkilötietoja ei voi kerätä esim. ainoastaan siltä varalta, että niiden käyttö voisi myöhemmin osoittautua hyödylliseksi. Käsitykseni mukaan nämä edellä mainitut periaatteet eivät toistaiseksi toteudu oppilaista kerättävien henkilötietojen kohdalla.

Tornion Vihreät esittää, että Tornion kaupunki tarkastelee kriittisesti oppilaiden henkilötietojen keräämisen nykyisiä käytäntöjä ja tekee opetushenkilöstölle selkeän ohjeistuksen Wilman käytöstä Tornion perusopetuksessa. Lisäksi esitämme, että henkilöstölle tarjotaan koulutusta henkilötietojen käsittelyyn ja Wilman käyttöön liittyen."

KAUPUNGINVALTUUSTO:

Päätettiin saattaa aloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

LISÄTIEDOT: hallintopäällikkö Outi Kääriäinen, 040 667 976

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua.

Otteet:

Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona
Keskushallinto, tietosuojavastaava Merja Sorjanen

SIVISTYS 17.02.2021 § 23

Valmistelija sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona:

SIVISTYSTOIMENJOHTAJA ILKKA HALMKRONA:

Tornion sivistyspalveluissa on tiedostettu aloitteessa mainitut seikat koskien oppilaiden tietosuojakysymyksiä.

Aloitteessa annettu kuva Wilman käytöstä on varsin yksipuolinen. Pääosin järjestelmä on asiallisessa käytössä ja toimii erinomaisena viestintäkanavana koulun ja kodin välillä. Tästä esimerkkinä mainittakoon Covid-19 viestintä. Wilman avulla saavutimme esimerkkisi nopeasti ja täsmällisesti ne oppilaat, jotka tuli asettaa karanteeniin. Asian hoitamisesta saimme kiitosta johtavalta lääkäriltä.

Suurin osa opettajista käyttää Wilmaa sähköpostin tapaan ja on tarkkana mitä asioita siellä käsitellään. Wilma on monipuolinen viestintäväline ja se antaa mahdollisuuden niin ryhmä- kuin yksilöviestintäänkin. Kuten kaikessa viestinnässä vastuu on viestin lähettäjällä ja näitä kysymyksiä on kouluissa käsitelty myös Wilman käytön osalta. Aloitteessa esitettyihin ongelmiin on jo reagoitu.

Tietosuoja-asetus velvoittaa kuntia tarkastamaan tietosuojaansa. Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä tekee parhaillaan työtä tietosuojan kehittämiseksi.

Koulupuolella on asetettu työryhmä 13.1.2021 laatimaan ajantasalla olevan tietosuojaohjeistuksen opetushenkilöstölle. Työn tulee olla valmis kevätlukukaudella 2021.

Ohjeistuksessa otetaan huomioon aloitteessa mainitut asiat ja yhtenä keskeisenä kohtana on Wilmaan liittyvät kysymykset. Työryhmän jäseninä ovat opetuspuolen parhaat tietosuoja-asiantuntijat.

SIVISTYSLAUTAKUNTA:

Merkitään asia tiedoksi ja siirretään jatkokäsittelyyn.

Hyväksyttiin.

LISÄTIEDOT: Sivistystoimenjohtaja Ilkka Halmkrona, 050 591 5142

TÄYTÄNTÖÖNPANO: Ei muutoksenhakua

Asia kaupunginhallituksen käsittelyyn

Otteet:

-
